

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, מל. 03-243386. תאריך: 136 • מען מכריו: "עזמפרס" • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך מישנה יופי ינאי • עורכת-בנית: יופי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישי ראדי • צדמי-מערכת: ציון צפירי וגילה רוזן • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרונ • המו"ד: העולם הזה בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב ברך אביגדור • הפצה "גר" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה "בססי" בע"מ.

ק/כא קי

עיתון להקפיד כפליים על מהימנות פירו סומיו.
עוד ביום שהוכנס דיין לבית-החולים, קיבלנו בסודי-סודות, ממקור מוסמך ב" יותר, את המידע שדיין סובל מסרטן. אך לא ידענו פרטים נוספים — כגון מקום הגידול וחומרתו.
השקענו כמה ימים בחקירה נמרצת. אף אחד מן הרופאים לא היה מוכן, כמובן (בישראל), להגיד את האמת. לעיתונים נמסר מידע שלא היה שקר גלוי, אך שניסוחו היה, למעשה, שיקרי.
פעלנו בדרכים משלנו. התייעצנו עם

לפני שבועיים פירסם העולם הזה סקופ עצוב: ששרי-חנן, משה דיין, לקה בסרטן, וכי עבר ניתוח לכריתת הקטע הנגוע במעי הגס.

קדמו לפירסום זה כמה לבטים. אלה לא נגעו בעצם הזכות והחובה לפרסם את הידיעה. מבחינה זו לא היתה לנו כל בעייה. התפיסה העיתונאית שלנו אומרת, שחובתו של עיתון היא לפרסם כל ידיעה בעלת חשיבות ציבורית, ומצב בריאותו של מנהיג לאומי, הממלא תפקיד ממלכתי בכיר ביותר, הוא נושא חשוב ביותר לדיווח.

לגבי כמה וכמה אנשים, אין זה מובן מאליו. להיפך, הם סבורים כי אין זה נאה, אין זה מכובד ואין זה מוסרי לפרסם פרטים "אינטימיים" כאלה על אדם, גם כשהוא מנהיג ואיש-ציבור.

במישור זה עומדות זו מול זו שתי גישות עיתונאיות סותרות. מצד אחד — הגישה שהייתי מגדיר אותה כ"רוסית", המתאמצת אל העיתון כאל מכשיר של המישור, והאומרת שיש לפרסם רק חומר שיש בו כדי לחנך, לכוון, להדריך, ומצד שני — הגישה ה"אנגלו-סאכסית", האומרת שיש לעיתונות תפקיד עצמאי, ושח" קידה האחד הוא למסור לאזרחים את מירב המידע על כל הנושאים. הגישה ה"ראשונה" שייכת למישור טוטאליטרי. ה"שנייה" דרושה למישור דמוקרטי, הבנוי על הכרעת האדם החופשי המצוייד במידע הדרוש.

בארצות-הברית לא יעלה על דעת איש לגנוז מידע חשוב על בריאות מנהיגים. כאשר נעשה הדבר בעבר — למשל, כאשר נבחר הנשיא פראנקלין דלאנו רוזבלט לתקופת-כהונה רביעית, בשיא מלחמת-העולם, תוך העלמת העובדה שהוא חולה אנוש — נמתחה על כך ביקורת טלגית. הנשיא לינדון ג'ונסון הצטלם בגאווה כשר הוא מציג לראווה את הצלקת שעל ביטנו, אחרי שעבר ניתוח, מחלתו ושל ג'ון קנדי היו נחלת הציבור. הדוגמה הרפואית של הסנאטור יוברט האמפרי (ולהבדיל — של השחקן ג'ון ויין) ריתקה את המוני הקור-אים.

מובן מאליו כי העולם הזה עומד בשתי רגליו במחנה השני. סיסמתנו — "בלי מורא. בלי משוא-פנים" — לא נבחרה במקרה. כלל לא יעלה על דעתנו להשי-חתף בקשרי-השתקה או במסע-שקרים רפוי-אי. תפקידנו הוא לגלות את האמת, ו"לפרסם אותה.

מידע

סודי ביותר

אולם מה היא האמת?

זאת היתה השאלה הראשונה. חייב עיתון לבדוק היטב כל ידיעה שהוא מפרסם, ולא פעם נכשל עיתון — כל עיתון — במשימה זו. אך כאשר נוגע העניין להשש מנהיג חשוב לקה במחלה ממאירה, מצווה ה"ר

קדמי? אם כן, איך לנסח את כותרת-השער? ואיך לנסח את הכתבה עצמה? השאלה העיקרית נוגעה, כמובן, לעצם המילה "סרטן". משום-מה, מעורר שם זה חרדה עמוקה ופחדים סתומים, בלתי-רציו-נליים בעיקרם. אנשים המוכנים לדבר ב"אופן חופשי על שחפת ועגבת, התקף-לב ושטף-דם במוח, דבר וחולירע, נרתעים מלהעלות על שפתיהם את השם המפורש "סרטן".

אין אנחנו סבורים שיש להיכנע לפחד דים אלה. להיפך, אייזכרת השם המפורש מגדילה את הפחד, עוטפת את המחלה

מסתבר כי גישתנו תאמה את גישתו של משה דיין עצמו ושל בני-מישפחתו. כאשר קיבל דיין את פניו של מנחם בגין בחדרו בבית-החולים, דיבר בגלוי על מחלתו. כך נהגו גם בני מישפחתו, בנו אסי, שהראיון המיוחד עימו נערך במקרה ביום שבו הוכנס אביו לבית-החולים, וששמע על טיב המחלה לראשונה מפי העולם הזה, הסכים לגישתנו שיש לקרוא לדברים בשמם.

למרבה הצער לא נהגו הרופאים כך, בשום שלב לא שיקרו הרופאים. אולם הנוסח של הודעותיהם היה מטעה. הם

משה דיין אחרי הניתוח
חרדה עמוקה ופחדים סתומים

לא גילו כי הם עומדים לערוך את ה"ניתוח מפני שיש חשש מכריע לסרטן. לא הם לא אמרו כי חשש זה נתאשר בעת הניתוח. תחת זאת פירסמו רמזים על "בדיקות" העומדות להיערך, וכו'. המגמה היתה "תחילה להעלים את האמת ביכלל, ולאחר מכן, אחרי שהעולם הזה כבר גילה אותה, להכין את הציבור, בהדרגה", כאילו היה הציבור ילד קטן שיש להגיד לו את האמת טיפין-טיפין, אם ביכלל.

נדמה לי שהעולם הזה מילא בפרשה זו את חובתו — והוא היה כלי-החקירה היחיד בארץ שעשה זאת.

הס

מלהזכיר

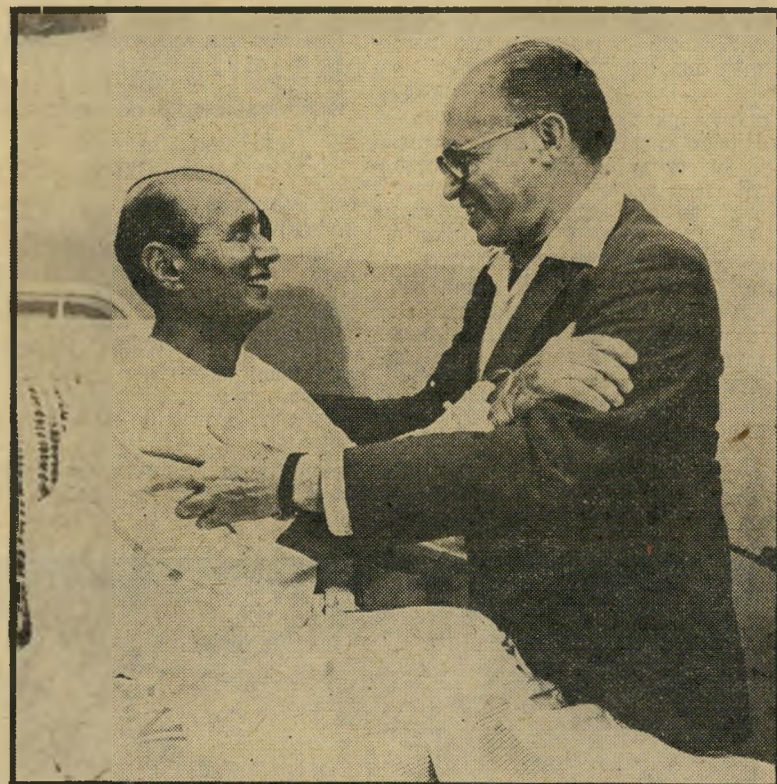
ביכלל — יחסם של כלי-החקירה להעולם הזה בפרשה זו מורר, כמה ימים אחרי הפירסום בהעולם הזה, נתברר כי גילוינו היו נכונים. האם מישור טרח לציין זאת? חס ותלילה.

שיבחו את משה דיין, על החלטתו ה"אמיצה לגלות את מהות מחלתו — אחרי שכל הארץ כבר ידעה על כך מפי העולם הזה. עיתונאית נכבדה ריאיינה את דיין והתגאתה בכך שהשיגה סקופ. הרופאים, שהודיעו כי נתגלה סרטן אצל הפאצינט שלהם, נתקבלו כמי שמבשרים בשורה גדולה, מהממת ומדהימה, שאיש לא ידע אותה קודם לכן.

כל זה יכול היה להיות מצחיק, אלמלא הרקע המעציב. שהרי באותו רגע לא היה איש רציני אחד במדינה שלא ידע כי העולם הזה גילה את העניין כולו לפני כמה ימים.

השיטה חזרה על עצמה השבוע בפרשה אחרת: גילויי העולם הזה לגבי חקירת המיטרה נגד ח"כ פסח גרופר, שבועון זה חשף פרשה זו מזמן, בשבוע שעבר ס"ר כם ועידכן את הדברים, ואף הקדיש לכך את שערו הקידמי.

למחרת הופעת הגיליון, גילה גם מעריב את הפרשה. ומאותו רגע החלו כלי-החקיר שורת הממלכתיים — מלחכי הפינכה של טומי לפיד, איש מעריב, בטלוויזיה וברדיו — יו — לאזכר את הסקופ הגדול של מעריב, גם שום עיתון אחר לא מצא לנכון להזי-כיר, בהקשר זה, את העובדה שהעניין כולו נחשף מזמן מעל עמודי העולם הזה.

בגין בביקור-חולים אצל דיין
השם המפורש

באיצטלה של מיסתוריות מבהילה, ובסופו ל דבר מונעת מאדם להתמודד עם עצמו כאשר הוא לוקה במחלה זו — כפי שיכול לקרות לכל אחד מאיתנו.

החלטנו להזכיר את השם המפורש ב" כותרת-המישנה של הכתבה, אך להקדיש את הכותרת הראשית בשער ובכתבה ל" הינט חיוני" — כושרו של דיין, שהוכח בעבר, להתגבר על מחלות ופציעות. על השער רשמנו "משה דיין: מאבק על החיים" — כותרת שהבהירה כי המחלה היא חמורה, ושאינן אמת בהודעות המ"ר גיעות והסתמיות של הרופאים והממשלה. אך שלא הציגה את השם המפחיד בשער עצמו. את הכתבה עצמה הכתבנו במלים: "כל חייו נאבק משה דיין בתאונות וב" מחלות — עכשיו הוא עומד במאבק הקשה נגד מחלת הסרטן.

רופאים ידועים על הסימפטומים, על ה" בדיקות המקובלות ועל מידת מהימנותן בכל שלב. קיבלנו מידע נוסף ממקורות מוסמכים.

בשעה היעודה, כאשר היינו צריכים להתחיל סופית על הפירסום, כבר היינו בטוחים לגמרי כי אכן דיין לקה בסרטן במעי הגס, שהסרטן לא התפשט משם, ושהניתוח הצליח. היו לנו גם פרטים רבים נוספים.

"מאבק

על החיים"

השאלה השנייה היתה: איך להגיש מידע זה? האם להקדיש לנושא זה את השער ה"ר